

Svar på remiss Högre växel i minoritetspolitiken, stärkt samordning och uppföljning (SOU 2020:27)

Ku2020/01170/CSM

Kommunens ställningstagande

Luleå kommun har fått slutbetänkandet (SOU 2020:27) Högre växel i minoritetspolitiken för yttrande. Luleå kommun delar den generella bilden och analysen av nuläget och välkomnar utredningens förslag för en stärkt minoritetspolitik. Luleå kommun framför följande synpunkter.

Sammanfattning

Luleå kommun är positiv till utredningens förslag. De föreslagna åtgärderna skulle ge minoritetspolitiken ett rejält kliv framåt och bättre säkra efterlevnaden av urfolket samerna och de nationella minoriteternas rättigheter enligt Sveriges internationella åtaganden.

Åtgärderna stödjer den högre ambitionsnivån med minoritetspolitiken som regeringen tidigare aviserat i skrivelsen Nystart för minoritetspolitiken (skr. 2017/2018:282). De i betänkandet föreslagna åtgärderna innebär att regeringens ambition med minoritetspolitiska strategin stärks ordentligt men förutsätter att uppdraget tillförs tillräckliga resurser som motsvarar ambitionsnivån.

8.2.3 Minoritetspolitisk integrering

Luleå kommun instämmer med utredningen att genomförandet av minoritetspolitikens mål behöver få tydligare genomslag inom andra politikområden som berör de nationella minoriteternas situation eller bevarandet av minoriteternas språk och kultur, eftersom verktygen för att åstadkomma en förändring finns inom flertal politikområden.

8.3 Organisering av det nationella samordnings- och uppföljningsuppdraget

Luleå kommun instämmer med utredningens slutsatser att stöd och främjandeinsatser till kommuner och regioner inte uppfattats som tillräckligt omfattande eller anpassade efter målgruppens faktiska behov.

I betänkandet Nästa steg? Förslag för en stärkt minoritetspolitik (SOU 2017:60) konstateras att minoritetspolitiken misslyckats nästan helt, vad gäller förverkligandet av de grundläggande rättigheter som alla de fem nationella minoriteterna ska tillförsäkras i landets samtliga kommuner. Det är

uppenbart att kunskapen om urfolket samernas och de nationella minoriteternas rättigheter är mycket bristfällig i landets kommuner trots 20 år av minoritetspolitik.

Det saknas en motor som driver utvecklingen framåt och har tillräckligt med resurser att både stötta landets alla kommuner och förvaltningskommuner vilka oftast kommit längre i sitt minoritetspolitiska arbete. I det nuvarande arbetet saknas helt insikten om digitaliseringens möjligheter. T.ex. en grundläggande webbaserad utbildning om nationella minoriteters rättigheter bör vara tillgänglig för alla landets kommuner, regioner och myndigheter och skulle spara mycket av pågående dubbelarbete.

Ett sätt att erbjuda djupare kunskap för de som kommit längre i sitt arbete föreslås ske via regelbundna webinarium i samarbete med berörda myndigheter och organisationer. Fördelen är att fler medarbetare från kommunerna får möjlighet att delta och få stöd i sitt arbete samt knyta värdefulla kontakter inom sitt eget specialismråde. Både uppföljningsmyndigheten och berörda myndigheter t.ex. Socialstyrelsen eller Skolverket får i sin tur feedback direkt från fältet.

Mer regelbunden kontakt med kommuner behövs för att tillsammans driva utvecklingen framåt och identifiera hinder i arbetet. Digitaliseringen möjliggör detta trots långa avstånd. Nuvarande ordningen är att kommunerna kallas till en årsträff en gång per år med minoritetspolitiska årsrapporten i fokus och i samband med den erbjuds en traditionell utbildningsdag om lagen.

Alla fem nationella minoriteter har sitt språk, kultur och historiska särdrag. Det är väldigt många aktörer inblandade som gör arbetet komplex och resurskrävande. Kunskap finns, men är väldigt utspridd över hela landet. I det kunskapsbyggande arbetet löser digitaliseringen en del av problematiken med långa avstånd.

8.3 Institutet för språk och folkminnen ska överta länsstyrelsens uppdrag

Luleå kommun ställer sig positivt till utredningens förslag att Institutet för språk och folkminnen, Isof, skulle kunna vara en lämplig myndighet för uppdraget. Isof har idag en rad myndighetsuppdrag som rör de nationella minoriteterna och minoritetspolitiken.

Luleå kommun delar utredningens bedömning att genom att samla flera frågor som rör de nationella minoriteterna hos samma myndighet skapas bättre förutsättningar för regeringen att styra inriktningen på verksamheten och nyttja de samlade resurserna effektivt. Det ger också goda förutsättningar att bygga sakkunskap inom minoritetspolitiken. Genom att samla fler

människor som arbetar med nationella minoritetsfrågor ur olika perspektiv skapas en kritisk massa som driver den minoritetspolitiska utvecklingen enligt regeringens ambition.

Luleå kommun vill dock understryka att byte av myndighet inte med automatik innebär att lagen får bättre genomslag. Enligt betänkandet har uppdraget varit underfinansierat. För att åstadkomma den höjda ambitionsnivån måste Institutet för språk och folkminnen tillföras tillräckliga resurser.

Nationella minoriteters rättigheter förverkligas till stor del i kommunens olika verksamheter. Bristande samordning och stöd innebär att varje kommun uppfinner hjulen på nytt när de börjar- och genomför arbetet med nationella minoriteters rättigheter. Samhällsekonomiskt är det lönsamt att satsa resurser på samordning.

8.4 Sametingets roll

Luleå kommun instämmer med förslaget att Sametingets roll ska renodlas till att bevaka frågor som rör urfolket samernas rättigheter och samiska språkens utveckling inom minoritetspolitiken.

Luleå kommun ingår i förvaltningsområde för samiska sedan 2018 och har mycket goda erfarenheter av samarbetet med Sametinget. Medarbetarna har både språk- och kulturkompetens som speglas i deras engagemang och förståelse för de minoritetspolitiska frågorna.

8.5.8 Fördela statsbidrag

Luleå kommun har frivilligt anslutit sig till förvaltningsområden och ingår sedan 2013 i förvaltningsområdet för finska och sedan 2018 även i förvaltningsområden för meänkieli och de samiska språken. Kommunerna som ingår i ett förvaltningsområde får statsbidrag till de merkostnader som uppkommer i kommunen med anledning av de rättigheter som enskilda har enligt minoritetslagen och till åtgärder för att stödja användningen av finska, meänkieli och samiska.

Enligt nuvarande ordning är statsbidraget inte uppdelat per minoritetsspråk och man behöver inte särskilja åtgärder eller resursfördelning mellan språken. Förutsättningarna är väldigt olika i olika kommuner och i olika språk. Väldigt många parametrar påverkar arbetet som antalet personal som talar respektive språk, antalet invånare som tillhör minoriteten, tillgång till material osv. Till exempel brist på personal som talar något av de samiska språken gör arbetet mer kostsam. Luleå kommun vill framhålla vikten av det kommunala självstyret för att kunna driva utvecklingen enligt behoven i Luleå kommun.

Utredningen konstaterar att en uppdelning av statsbidraget skulle inverka på den kommunala självstyrelsen och gör bedömningen att regeringen behöver ta fram ett system i särskild ordning om en kommun ingår i ett respektive två förvaltningsområden.

Luleå kommun vill uppmärksamma att det finns kommuner som ingår i tre förvaltningsområden och att behovet av ytterligare statsbidrag bör utredas. Det är orimligt att det inte finns något ytterligare tilläggsbelopp i statsbidraget till kommuner som ingår i tre förvaltningsområden. Kommunerna måste ersättas fullt ut för de merkostnader som uppstår.

Luleå Kommun